

R. Lisik & A. Szczepański – Siarczkowe wody lecznicze w części zapadliska przedkarpackiego. Wyd. Posteris, Kielce 2014, s. 288

W 2014 r. ukazała się publikacja zatytułowana „Siarczkowe wody lecznicze w części zapadliska przedkarpackiego”, finansowana przez firmę Hydrogeotechnika Sp. z o.o. z Kielc i opublikowana przez Fundację Posteris w Kielcach. Autorami książki są Ryszard Lisik oraz Andrzej Szczepański, doświadczeni badacze leczniczych wód siarczkowych rejonu Buska-Zdroju.

Książka jest wydana starannie, bogato ilustrowana rycinami (66), dobrze udokumentowana tabelami (39), bardzo szczegółowym spisem literatury tematycznej i materiałów archiwalnych (odpowiednio 196 i 74 pozycje). Zawiera ona syntetyczne podsumowanie dotychczasowych wyników badań siarczkowych wód leczniczych i ich użytkowania we fragmencie południowej części niecki miechowskiej oraz w części zapadliska przedkarpackiego. Podstawą dociekań są siarczkowe wody lecznicze występujące w utworach cenomanu. Rozpoznanie było prowadzone w zakresie ich genezy, środowiska hydrogeochemicznego, oraz oceny zasobów i możliwości użytkowania.

Autorzy w pierwszej części publikacji scharakteryzowali budowę geologiczną regionu oraz jego warunki hydrogeologiczne, w tym występowanie i charakterystykę wód leczniczych. W kolejnych rozdziałach przedstawili kompleksowo warunki występowania wód siarczkowych poziomu wodonośnego cenomanu. Opisali również poszczególne złoża wód siarczkowych (Busko-Zdrój, Las Winiarski, Busko-Północ, Solec-Zdrój, Wełnin, Dobrowoda) – w zakresie ich rozpoznania, wielkości zasobów, eksploatacji wód siarczkowych i ich wykorzystania, uwarunkowań technicznych ochrony jakości tych wód. Bardzo ciekawe merytorycznie są rozdziały: 7 – poświęcony interdyscyplinarnym badaniom genezy wód siarczkowych oraz 10 – odnoszący się do perspektywy poszukiwania siarczkowych wód geotermalnych, nawet na południe od rzeki Wisły, obejmujący rejon Szczurowej.

Książkę uzupełniają trzy dodatkowe części dokumentacyjne, o łącznej objętości 122 stron. W pierwszej części przedstawiono tabele z wynikami badań geologicznych, hydrogeologicznych i izotopowych, w drugiej – scharakteryzowano istniejącą bazę uzdrowiskową oraz wykorzystanie siarczkowych wód leczniczych, w części trzeciej – zaprezentowano fotograficzną dokumentację surowców skalnych i minerałów regionu świętokrzyskiego oraz związaną z funkcjonowaniem Uzdrowiskowego Zakładu Górniczego Las Winiarski.

Należy uznać, że autorzy prezentowanej książki dokonali udanego podsumowania i oceny stanu dotychczasowych badań wód siarczkowych opisywanego obszaru. Wykorzystali w tym celu wyniki badań hydrogeologicznych, prowadzonych w czasie dokumentowania i eksploatacji złóż leczniczych wód siarczkowych w rejonie

Buska-Zdroju, w tym własne doświadczenia oraz informacje zawarte w publikacjach z konferencji w Suchedniowie w 2010 r. („Wody siarczkowe w rejonie Buska-Zdroju”, pod red. R. Lisika).

Materiały i informacje ze wspomnianej konferencji oraz własne badania umożliwiły autorom postawienie nowych tez dotyczących środowiska wód siarczkowych: wieku, genezy i odnawialności tego typu wód, skał zbiornikowych, izolacji złóż w poszczególnych strukturach blokowych oraz możliwości występowania i eksploatacji nowych złóż siarczkowych wód leczniczych w rejonie pomiędzy Buskiem-Zdrój, Kazimierzą Wielką i Szczurową. Autorzy potwierdzają pogląd Zuberera i in. (*op. cit.*), że z przyrodniczego punktu widzenia wody siarczkowe poziomu wodonośnego cenomanu można traktować jako jedno pierwotne wielkie złożo, rozcięte licznymi uskokiemi i podzielone na szereg złóż w odrębnych strukturach blokowych. Należy jednak zaznaczyć, że część nowych poglądów w tym zakresie wymaga potwierdzenia dodatkowymi badaniami.

Książka jest adresowana do hydrogeologów, uzdrowiskowych zakładów górniczych, instytucji związanych z ochroną środowiska na terenach górniczych oraz studentów nauk o Ziemi.

Jacek Rózkowski